

Okul Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri: Van Örneği

AHMET AKBABA^a & TANER BATIKAN

Geliş Tarihi: 12.09.2016 | Kabul Tarihi: 30.10.2016

Öz: Bu araştırmanın amacı okullarda görev yapan okul yönetici ve sınıf öğretmenlerinin okullardaki rehberlik servisleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada, veri toplama aracı olarak Korkmaz ve Tenhan tarafından geliştirilen KMO değeri.967 ve (?2=5158,584; p?.000). Çıkan 28 sorulu “Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini, 2014–2015 eğitim-öğretim yılında Van belediye sınırları içerisindeki 79 ilkokul ve 80 ortaokul da görev yapan 2750 öğretmen ve yöneticilerden oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, kura ile seçilen 16 ilk ve ortaokulda görev yapan toplam 56 yönetici ve 202 öğretmen oluşturmaktadır. Veri analizi için SPSS istatistik programı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik, yönetici, psikolojik danışman, rehberlik servisi, sınıf rehber öğretmenleri.

© Akbaba, Ahmet & Batikan, Taner, “Okul Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri: Van Örneği”, *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 2017, ss. 89-122.

^a Yrd. Doç. Dr., Yüzcüncü Yıl Ü. Eğitim F. Eğitim Bilimleri Bölümü
ahmetakbaba13@gmail.com

The Opinions of School Administrators and Counselors about the Guidance Activities in Schools: The Case of Van

AHMET AKBABA & TANER BATIKAN

Received: 12.09.2016 | Accepted: 30.10.2016

Abstract: The aim of this study is investigating the opinions of school administrators and counselors about the guidance activities in schools. In this study, "the Perception Scale Related to the Physiological Counselor" has been employed, which was developed by Korkmaz and Tanhan (2010) consists of 0.967 KMO value and ($\chi^2=5158.584$; $p?.000$) with 28 questions asked. The population of the study consists of 2750 teachers and administrators serving for 79 elementary and 80 secondary schools in the municipal boundaries of Van in the academic year of 2014-2015. The sample of the study consists of 56 admins and 202 teachers selected from 16 elementary and middle schools randomly. SPSS statistical software was used for data analysis.

Keywords: Guidance, administrator, physiological counselor, counseling service, counselors.

© Akbaba, Ahmet & Batıkan, Taner, "Okul Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri: Van Örneği", *Iğdır University Journal of Social Sciences*, 11, 2017, pp. 89-122.

Giriş

Okullarda yürütülen eğitim-öğretim hizmetleri bir bütündür. Gerek öğrenci, öğretmen, gerek veli, gerek okulun donanım şartları. Bu olgular bir okulda istenen başarının elde edilmesi için olmazsa olmazlardır. Okullarda öğrencilerden, öğretmenlerden, velilerden ve okul idaresinden istenen başarının elde edilmesi için okullarda yürütülen rehberlik servisleri önemli yer tutmaktadır. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde tüm paydaşların ortak bir anlayışla birlikte çalışması gerekir. Çalışmaların başarıya ulaşmasında her ne kadar öncelikli olarak psikolojik danışmanların etkililiği söz konusu olsa da okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin de önemli rol ve sorumluluklarının olduğu bir gerçektir. Profesyonel bir hizmet olan rehberliğin yürütülmesinde temel ilkelerden biri olan ve literatürde (Erkan, 2001; Kuzgun, 2009; Şahin, 2010) "Rehberlik uygulamalarında birey ile yakından ilgili olan psikolojik danışmanlar, yöneticiler, öğretmenler ve veliler gibi birçok kişinin anlayış ve işbirliği içinde olması gerekir." şeklinde belirtilen düşünce, yürütülecek hizmetlerde işbirliği ve katılımın önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Kepçeoglu(1984), Okullardaki rehberlik hizmetlerini algılama düzeylerine ilişkin yaptığı çalışmada müdür, uzman ve öğretmenler arasında önemli algılama farklılıklarının olduğunu belirlemiştir. Özdemir (1991) ise yaptığı çalışmada; öğrenci, öğretmen, psikolojik danışman ve yöneticilerin PDR hizmetlerinden beklentileri ile bu beklentilerin bazı özlük niteliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma sonucunda yaşı küçük olan yöneticilerin, yaşı büyük olanlardan, hizmet içi eğitim seminerlerinden özellikle rehberlik ile ilgili eğitimlere katılan yöneticilerin, katılmayanlara göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin önemli düzeyde daha yüksek olduğunu bulmuştur (Tuzcuoğlu, 1995).

İlköğretim okullarındaki rehberlik servislerinden beklenti-

ler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisini incelediği araştırma sonucunda, örnekleme oluşturan kişilerin rehberlik hizmetlerinden beklentilerinin yüksek olduğu görülmüştür. Hamamcı (2004) psikolojik danışmanların mesleki sorunları üzerine yaptıkları çalışmada, psikolojik danışmanların okul yöneticileri ve öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili bilgi ve anlayış eksikliği içinde olduklarını belirlemişlerdir. Bir başka çalışmada, psikolojik danışmanların kişisel ve sosyal uyumlarının çalışılan okul ortamında yaşanan mesleki sorunlara göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Ceyhan, 2000)

Okul rehberlik hizmetlerine yönelik algıların ve rehberlik servिसinden beklentilerin açığa çıkarılması, bu hizmetlerin başarısı ve verimliliği üzerinde etkili olmaktadır. Rehberlik hizmetlerinden başarılı olanların sürdürülmesi ve eksik ya da yanlış olanların düzeltilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda okul müdürlerinin ve sınıf rehber öğretmenlerinin okullarda sunulan rehberlik hizmetleri ve psikolojik danışmanlara ilişkin algılarının belirlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla okul yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin okullarında yürütülen rehberlik çalışmalarından eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal rehberlik hizmetleriyle ilgili olarak ne gibi düşünce ve beklentilerinin olduğunun belirlenmesi önemli görülmektedir. Yürütülen rehberlik hizmetlerinin okullardaki birinci derecede sorumlu kişi tarafından değerlendirilmesinin sağlıklı sonuçlar alınmasına yardımcı olacağı öngörülmektedir. Böylece araştırmadan elde edilen sonuçların, yürütülen müşavirlik hizmetlerine ilişkin önerilerin sunulmasına da imkân sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu konuda yapılan çalışmaların daha çok psikolojik danışmanların ve okul rehberlik servislerinin nasıl algılandığı ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu araştırmada, yürütülen çalışmaların değerlendirilmesi, bu çalışmalara yönelik beklentiler ile öneriler üzerinde de durulmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın ilgili literatüre bu anlamda katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilk ortaokul-

larda görev yapan yöneticilerin ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin, “Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri” görüşlerini ortaya koyma araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilk ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin, “Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri”ni görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan yöneticilerin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki görüşleri nelerdir?

3- Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilk ve ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, “Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşleri;

a-Cinsiyete, b- Okuldaki görevine, göre değişmekte midir?

Önem

Türk Milli Eğitim Sistemi’nde ilgili yöneticilerin ve öğretmenlerin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki görüşlerini ve bu konu ile ilgili, sorunlara yönelik çözüm önerilerini objektif bir şekilde ortaya koymak oldukça önemlidir.

Bu çalışma ile yöneticilerin ve öğretmenlerin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki görüşlerini ve bu konu ile ilgili, sorunlara yönelik çözüm önerilerini objektif bir şekilde ortaya koymak ve başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere ilgililere önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, genel tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle araştırmayı amaçlayan yaklaşımlardır. Genel tarama modellerinde hedef, çok sayıda elemana sahip olan evren hakkında bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da anlamlı bir örneklem üzerinde yapılan düzenlemelerdir (Karasar, 1995, s.12).

Bu araştırma ile yöneticilerin ve öğretmenlerin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki görüşlerini ve bu konu ile ilgili, sorunlara yönelik çözüm önerilerini tespit edilmesi için genel tarama modeli ile yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, coğrafi konumlarına göre kümelenecek 5 eğitim bölgesine ayrılan, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Van belediye sınırları içerisinde bulunan İpekyolu ve Tuşba ilçeleri sınırları içerisindeki 275 ilk ve ortaokulda görev yapan öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, Van İpekyolu ve Van Tuşba ilçelerinde bulunan 16 ilk ve ortaokulda görev yapan toplam 56 yönetici ve 202 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu yöntem, araştırmanın problemi üzerinde etkili olabilecek önemli faktörlerin bulunduğu ve sınırları belirlenmiş bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2008). Bu örnekleme yönteminde evren bir veya birden çok ölçüte göre iki ya da daha çok alt tabakaya ayrılır. Sonra da her tabakadan basit yansız örneklem alınır ve alt örneklem birleştirilerek toplam örneklem elde edilir. Alt örneklemin tespitinde, basit tesadüf örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüf örnekleme, evrendeki birimlerin listelendiği durumlarda kullanılır (Balci, 2009).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

Anket belli bir amaç ve plan göre düzenlenmiş sorular listesi olup veri toplamada en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Seminer Dersi kapsamında Korkmaz ve Tanhan (2010) tarafından hazırlanarak sunulmuştur. Söz konusu ölçeğin geliştirilme aşamaları ve verilerine bakacak olursak; Algı ve tutum doğrudan gözlemlenemediği için algının ve tutumun ölçülmesinde izlenen en popüler yaklaşım, söz konusu algıya ya da tutuma ilişkin bir ölçeğin hazırlanarak uygulanması olacaktır. Cevaplayan kişiler tamamen katılıyorum, çok katılıyorum, katılıyorum, az katılıyorum, hiç katılmıyorum seçeneklerinden birini seçerler. Ölçek geliştirmeye madde havuzu aşamasından başlanmış olup bu aşamada ölçek için alınyazın taraması yapılmıştır. Daha önce yapılmış olan farklı çalışmalarda kullanılan ölçme araçları incelenmiştir. Okul psikolojik danışmanlarının görev ve sorumluluklarını belirleyen Bakanlığın ilgili yönetmeliği incelenmiştir. Batman İli Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda çalışan 17 sınıf rehber öğretmeninden okul psikolojik danışmanlarını nasıl algıladıklarına dair bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Daha sonra 12 okul psikolojik danışmanına, okullarında çalışan diğer öğretmenlerin onları nasıl algıladığı ile ilgili düşüncelerini bir kompozisyon ile yazmaları istenmiştir. Bu aşamalar değerlendirilmiş olup, bu beş aşamanın sonunda madde havuzunda yaklaşık yüz ifade oluşturulmuştur.

Madde havuzu aşamasından sonra uzman görüşüne başvurulmuştur. Söz konusu bu çalışmada da birinci aşamada titizlikle oluşturulan madde havuzundaki ifadeler Türk dili ve edebiyatı alanında uzman üç öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Daha sonra madde havuzundaki ifadeler, algı ifade edilecek şekilde yazım kurallarına uygun olarak düzenlenmiş soru maddelerine dönüştürülmüştür. Hazırlanan bu soru maddeleri dört akademisyenin yanında psikolojik danışma ve rehberlik alanında yüksek lisans yapan beş kişiye dağıtılıp uzman görüşü

alınarak, madde havuzundaki maddeler bir ön elemenden geçirilmiştir. Bu işlemlerden sonra tekrar iki akademisyenin görüşüne başvurulup uygunluk onaylandıktan sonra ölçeğin soru maddelerinin son hali oluşturulmuştur. En nihayetinde bu ölçek 7'si olumsuz 37'i olumlu ifadeden olmak üzere toplam 44 maddeden oluşmuştur.

Çalışmada, uzman görüşünden sonra işlem ve verilerin analizine geçilmiştir. Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği'nin geliştirilmesine yönelik uygulama sonucunda, 234 sınıf rehber öğretmeninden elde edilen veriler bilgisayar ortamına (SPSS) aktarılmıştır. Olumlu cümleler 'Tamamen Katılıyorum' seçeneğinden 'Hiç Katılmıyorum seçeneğine doğru 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz cümlelerde bunun tam tersi bir yol izlenerek 'Tamamen Katılıyorum' seçeneğinden 'Hiç Katılmıyorum seçeneğine doğru 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır.

Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeğinin (OP-DİAÖ) yapı geçerliliği için açımlayıcı (exploratory) faktör analizi, edinilen faktör yapısının doğruluğunu test etmek için de doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi yöntem olarak belirlenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde temel bileşenler analiz yöntemi, doğrulayıcı faktör analizinde ise maksimum olabilirlik yöntemi esas olarak alınmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için de iç tutarlılık katsayısını elde etmeyi hedefleyen Cronbach alfa değeri ölçüt olarak değerlendirilmiştir.

Faktör analizi, ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler bulmayı amaçlayan çok değişkenli bir istatistik yöntemi olan faktör analizi (Büyüköztürk, 2009; Köklü, Bökeoğlu ve Büyüköztürk, 2008 & Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2008), açımlayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere iki biçimde ele alınmaktadır. Açımlayıcı faktör analizi, maddeler arasındaki ilişki yapısını inceleyerek, ölçme aracının yapı geçerliğini keşfetmeye çalışır. Doğrulayıcı faktör analizi ise,

bazı ölçütler doğrultusunda açımlayıcı yöntemin iddia ettiği modeli sınamayı ve modelin uygunluğunu (model fit) test etmeyi amaçlamaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2001). Açımlayıcı faktör analizi çalışmalarından sonra sonuçların doğrulayıcı faktör analizi yöntemiyle test edilmesi alan yazında sıklıkla başvurulan yöntemlerdendir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarının, doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmesi çalışmanın güçlü kuramsal bir temele sahip olduğunu gösterir.

Faktör analizinin yapılabilmesi için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) (örnekleme yeterliliği istatistiği) ve Barlett's test of sphericity (Bartlett küresellik testi) uygulanıp sonuçlarına bakılır. Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) örnekleme yeterliliği değişkenler arası korelasyonların faktör analizine uygunluğunu test eder. KMO değeri 0 ile 1 arasında değişir. KMO değer 1'e ulaştığında değişkenlerin birbirlerini hatasız şekilde tahmin edebileceği söylenebilir. KMO örnekleme yeterliliği için kabul edilebilecek en alt sınır 0,50' dir. Barlett küresellik testinin P değeri 0,05 anlamlılık derecesinden düşük ise değişkenler arasında faktör analizi yapmaya yetecek yeterli düzeyde bir ilişkinin olduğu kabul edilir (Erkuş,2003 & Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2008).

Açımlayıcı faktör analizinin uygulanabilirliği Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi ile analiz edilmiştir. Örnekleme uygunluğunun belirleyicisi olan KMO değeri yüksek bir seviye ile .967 ve benzer şekilde Barlett Küresellik (Sphericity) testine ilişkin değer de (çok değişkenli normal dağılım açısından) anlamlı düzeyde bulunmuştur ($\chi^2=5158,584$; $p \leq .000$). KMO ve Barlett Küresellik (Sphericity) testine ilişkin değer de anlamlı bulunduğundan veri seti faktör analizine tabi tutulmuştur.

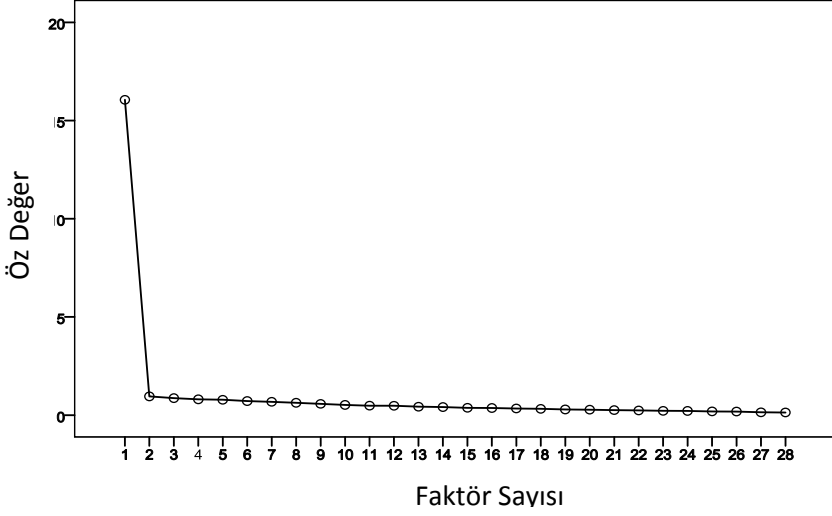
Analizde ölçeğin birbirinden bağımsız alt faktörlerini belirlemek için döndürme yöntemi olarak varimax (dik döndürme) yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizinde öz değeri (eigenvalue) 1'in üzerinde olan faktörler dikkate alınabilmektedir. Söz konusu çalışmada tek boyutlu ilişkiye dair yığılma grafiği

(Scree Plot) elde edilmiştir. Yapılan faktör analizinde ölçekte çalışmayan 16 madde elenmiş olup nihayetinde ölçekte 28 madde kalmıştır. Kalan 28 maddenin faktör yük değeri aşağıdaki Tablo 3'de gösterilmiştir. Tek boyutlu açıklanabilen ölçeğe ilişkin açıklanan varyans (değişimin ölçüsü) % 57,348 olarak elde edilmiştir.

Tablo X: Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği Maddelerin Faktör Yük Değerleri

Madde Numarası	Maddelerin Faktör Yük Değerleri		Madde Numarası	Maddelerin Faktör Yük Değerleri
M1	,665		M15	,695
M2	,653		M16	,766
M3	,729		M17	,756
M4	,747		M18	,795
M5	,790		M19	,856
M6	,664		M20	,696
M7	,780		M21	,666
M8	,791		M22	,761
M9	,836		M23	,791
M10	,791		M24	,759
M11	,697		M25	,698
M12	,811		M26	,797
M13	,800		M27	,778
M14	,802		M28	,778

Tablo X'te belirtildiği gibi maddelere ilişkin yük değeri .856 ile .653 arasında değişim göstermiştir. Bu durumda tüm maddelerin .30 kritiğinin üzerinde bir değere sahip olduğu gözlenmiştir.

Şekil 1. Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeğinin Maddelerine İlişkin Yığılma Grafiği (Scree Plot)

Tek boyutlu yapıya ilişkin yığılma grafiği de (scree plot) Şekil 1'de gösterilmiştir. Grafikten de anlaşılacağı gibi maddeler tek boyut altında toplanmıştır. Madde toplam korelasyon değerlerine baktığımızda, değerlerin .629 ile .818 arasında değiştiği görülmüştür.

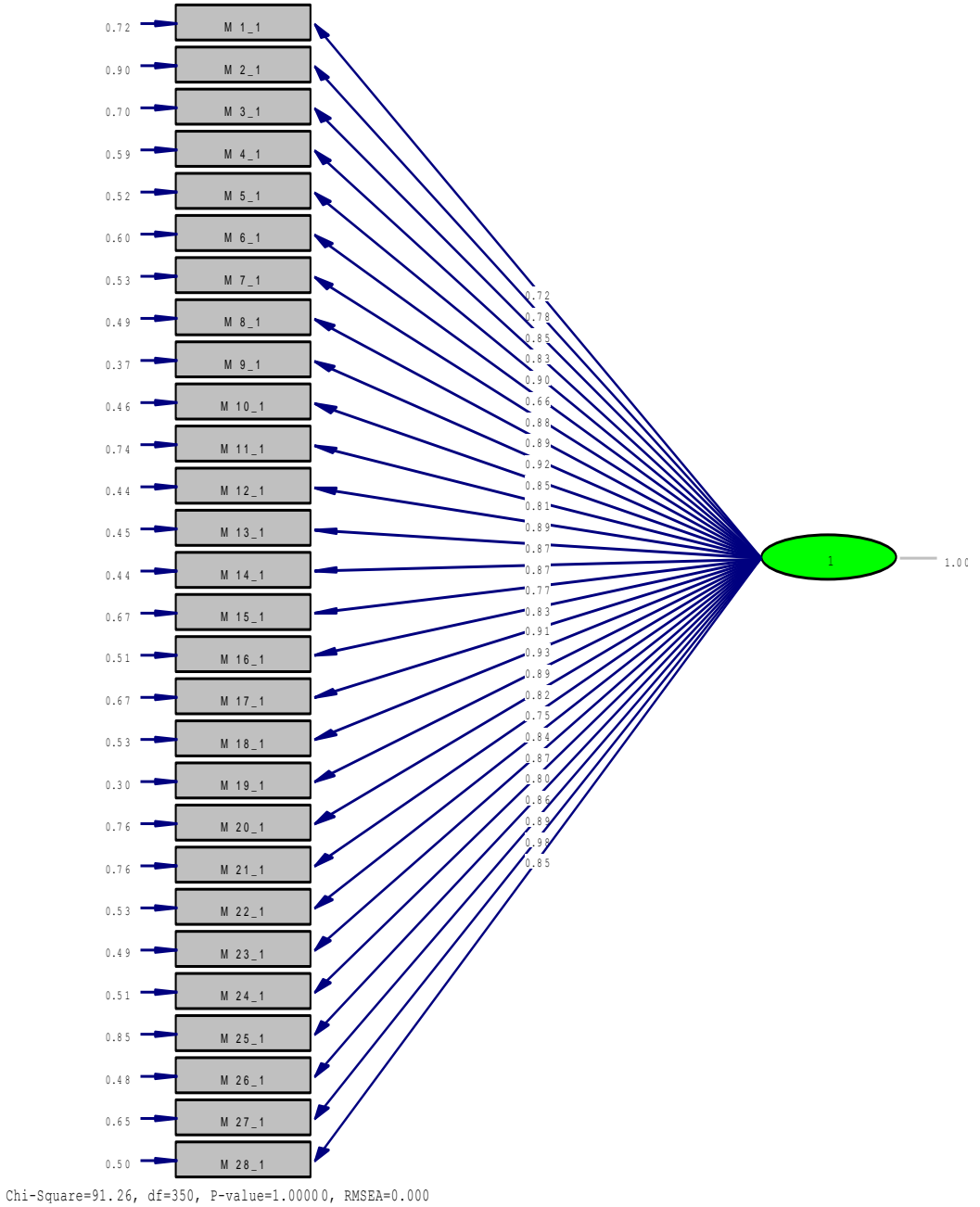
Söz konusu ölçekte Cronbach's Alpha (alfa) değerinin 0,97 olduğu görülmüştür. Bu derecede ölçeğin oldukça yüksek derecede güvenilirliğe (iç tutarlılığa) sahip olduğu söylenebilir.

Açımlayıcı faktör analizi sonucu 28 maddelik "Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeğinin" nin geçerlik çalışması tamamlanmıştır. Bu analizlerden sonra açımlayıcı faktör analizin elde ettiği yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. Elde edilen modelin uygunluğu (fit of model); RMSEA (Root Mean Square Error Approximation), CFI (Com-

parative Fit Index) ve GFI (Goodness of Fit Index) uyum ölçütleri ile test edilmiştir. Söz konusu bu uyum ölçütlerinin modeli test etmede ideal ölçütler olabileceği düşünülmüştür. Yapılan analiz sonucu, modelin uygunluğuna ilişkin RMSEA değeri 0.000 olarak tespit edilmiştir. Analiz sonucu CFI değerinin 1.00 ve GFI değerinin de 0.81 olduğu görülmüştür. İyi bir model için CFI ve GFI değerlerinin 1'e yaklaşması gerekmektedir. CFI ve GFI değerinin eşik sınırı .70 olabileceği düşünüldüğünde, çalışmada elde edilen değerlerin iyi bir seviyede olduğu kabul edilebilir. Tüm ölçütler göz önünde bulundurulduğunda, doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen tek faktörlü bir yapının iyi bir modele sahip olduğu savunulabilir.

Doğrulayıcı faktör analizinde yordanmaya çalışılan modele ilişkin diyagram (path diagram) Şekil 3'de gösterilmektedir. Şekil 3'de her bir maddenin örtük bağımlı değişken üzerindeki etki miktarları ve korelasyon katsayıları görülmektedir. Maddelere ilişkin korelasyon katsayılarının 0.66 ile 0.98 arasında değişim gösterdiği gözlenmiştir. Ayrıca, Şekil 3, modelin uygun olduğunu ve maddeler arasındaki korelasyonun iyi düzeyde olduğunu göstermektedir ($\chi^2 = 91,26; p > .05$).

Şekil 2. Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram

Şekil 2. Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Diyagram

Geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılarak 28 algı madde- siyle oluşturulan “Okul Psikolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği” nin (OPDİAÖ) algı düzeyleri beşli likert dereceleme ile ölçeklendirilmiştir. Likert tarzındaki ifadeler; “Hiç katılmıy- orum, Az katılıyorum, Katılıyorum, Çok katılıyorum, Tamamen katılıyorum” biçimindedir.

Yapı geçerliği ve güvenilirliği tamamlanmış olan Okul Psi- kolojik Danışmanına İlişkin Algı Ölçeği’nden elde edilen mad- de toplamlarına ilişkin istatistiklere baktığımızda; 234 bireyin ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 82.812 ve standart sapmanın 24.049 olduğu tespit edilmiştir. Ölçek formundan alınan toplam puan iki aşamalı kümeleme analizine tabi tutul- muş olup, her seviyedeki eşik değerler (cut-off) daha detaylı bir şekilde ortaya konmuştur.

Örnekleme yer alan bireylerin ölçme aracından almış ol- dukları puan açısından heterojen bir yapı sergileyebilecekleri ve bu anlamda örneklemedeki bireylerin ayrı evrenlerden gelebil- me durumlarından hareketle, bağımlı değişken İki Aşamalı Kümeleme (Two-Step Cluster) analizine tabi tutulmuştur. İki Aşamalı Kümeleme analizi, heterojen yapı sergileyen bir örnekle- mi homojen alt gruplara bölen ve elde ettiği homojen gruplara ait betimsel ölçüleri ayrı bir şekilde hesaplayan çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden biridir (Kayri, 2007). Ölçekten alınan puanlara uygulanan İki Aşamalı Kümeleme analizi örnekleme- de yer alan bireyleri olumsuz algı - orta düzey (eşik) algı - olumlu algı şeklinde üç ayrı grup olarak kümelemiştir. Bu yolla, olum- suz, eşik ve olumlu algıya sahip bireyler üzerinde etkili olabile- cek yordayıcılar ayrı bir şekilde kestirilebilir. Sonuç olarak kü- meleme analizi, ölçekten alınacak toplam puanın, 51 - 75 Aralı- ğı, 82 - 99 Aralığı ve 112 - 130 Aralığı şeklinde kümelenmesini uygun görmüştür.

Tüm veriler ve analizler Okul Psikolojik Danışmanına İliş- kin Algı Ölçeğinin (OPDİAÖ) yeterli düzeyde geçerli ve güve- nilir olduğunu gösterdiğinden ölçek, söz konusu bu tez çalış- masında kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anketler, öğretmenler ve yöneticilere tek tek tarafımızdan ulaşılarak uygulanmış ve toplanmış, 258 anket analizler için değerlendirilmeye alınmıştır. Anketten elde edilen veriler, SPSS 15.00 paket programının ücretsiz deneme sürümü kullanılarak analizleri yapılmış ve sonrasında da tanımlayıcı istatistiklerde değişkenlere ait gerekli karşılaştırmalar uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak yapılmıştır. Öğretmenler ve yöneticilerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik test yönteminden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan 56 yönetici ve 202 öğretmenin Okul PDR servisleri hakkındaki görüşleri sorulan 28 soruluk ankete verdikleri cevapların madde analizleri aşağıda verilmiştir. Soru maddelerin tablolarla verilirken yönetici ve öğretmen analizleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde%
Kadın	80	31,1
Erkek	178	68,9
Toplam	258	100,0

Örneklem grubunu oluşturan 178'i (%68,9) Erkek 80'i (%31,1) Kadın olmak üzere 258 katılımcı bulunmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Okuldaki görevlerine göre dağılımı

	Frekans	Yüzde%
Müdür	10	3,9
Müdür Yrd.	46	17,8
Sınıf Öğretmeni	83	32,2
Branş Öğretmeni	119	46,1
Toplam	258	100,0

Tablo 2’de görüldüğü üzere, örneklem grubu oluşturanların 10 ’nu (%3,9) okul müdürü; 46’sı müdür yardımcısı (%17,8); 83 kişinin sınıf öğretmeni (% 32,2); 119 kişinin de branş öğretmeni olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin mesleki deneyim durumu

	Frekans	Yüzde%
1-5 Yıl arası	135	52,3
6-10 Yıl arası	87	33,7
11-15 Yıl arası	26	10,1
15 Yıl ve üzeri	10	3,9
Toplam	258	100,0

Çalışmada ankete katılan öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin; 1-5 yıl (%52,3), 6-10 yıl (%33,7), 11-15 yıl (%10,1), 15 yıl ve üzeri ise(%3,8), (%11,5) olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Öğretmenlerin görevlerinin cinsiyete göre dağılımı

Okuldaki Görevi	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
Müdür	0	10	10
Müdür Yrd.	1	45	46
Sınıf Öğretmeni	36	47	83
Branş Öğretmeni	43	76	119
Toplam	80	178	258

Tablo 4’te verildiği üzere, örneklem içerisinde bulunan öğretmenlerin 178’i erkek, 80’i kadın; 10’u Müdür, 46’sı müdür yardımcısı, 83’ü Sınıf Öğretmeni ve 119’u branş öğretmenidir.

Tablo 5. Anket Maddelerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri(N:258)

Okul Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşlerine ait değerlendirme soruları		X	S
1	Öğrencileri meslekler hakkında yeterli düzeyde bilgilendirirler.	2,31	,920
2	Sınıfta kendilerinin uygulaması gereken etkinlikleri (kritik kazanımları) sınıfa gelip uygularlar.	2,21	,966
3	Bilgilendirme çalışmalarını yaparken görsel-işitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanırlar.	2,17	,975
4	Görev ve sorumluluklarının bilincindedirler.	2,59	,978
5	Rehberlik hizmetlerine öğrencilerin katılımını arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	2,40	,954
6	Yürüttükleri rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alırlar.	2,62	,994
7	Okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurarlar.	2,72	,104
8	Rehberlik hizmetlerinde işbirliğini esas alırlar.	2,67	,010
9	Öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olurlar.	2,56	,915
10	Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler.	2,58	,900
11	Okuldaki rehberlik panolarını etkili bir şekilde kullanırlar.	2,44	,924
12	Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	2,44	,877
13	Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkılar sunarlar.	2,50	,887
14	Öğrencilerin okula uyumlarını sağlamaya dönük gerekli çalışmaları başarıyla yaparlar.	2,39	,928
15	Mesleki rehberlik çalışmalarında öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunurlar.	2,55	,941
16	Öğrencilerin kendi sorunlarını çözebilmeleri için iyi bir yol göstericidirler.	2,45	,921
17	Rehberlik etkinliklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, sınıf rehber öğretmenlerine danışmanlık ederler.	2,37	,963
18	Öğretmenlere rehberlikle ilgili ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olurlar.	2,63	,001
19	Verimli çalışma becerileri geliştirmeleri konusunda	2,52	,975

	öğrencilere yardım ederler.		
20	Ailelerin rehberlik hizmetlerine katılımını arttırmaya yönelik çalışmalar yaparlar.	2,23	,916
21	Öğrencilerin sosyalleşebilmeleri için gerekli çabayı gösterirler.	2,22	,913
22	Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardımcı olurlar.	2,31	,836
23	Okuldaki öğretmen-öğrenci iletişiminin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlarlar.	2,48	,971
24	Öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımaları için gerekli çalışmalarını yaparlar.	2,36	,854
25	Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik planlarını hazırlamalarına yardımcı olurlar.	2,42	,049
26	Rehberlik hizmetlerini daha etkili yapabilmek için gerekli araştırmaları yaparlar.	2,42	,956
27	Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uygularlar.	2,36	,009
28	Öğrencilerin haklarını koruma noktasında gerekli girişimlerde bulunurlar.	2,36	,961

Çalışmada ankete katılan yönetici ve öğretmenlerin PDR servislerinin uygulamalarına ilişkin görüşlerinde; " Okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurarlar" ifadesi ($X=2,72$) birinci sırada yer alırken; " Bilgilendirme çalışmalarını yaparken görsel-işitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanırlar". İfadesi ($X =2,17$) son sırada yer almaktadır.

Tablo 6. "Okul Yöneticilerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine dönük görüşlerinin incelenmesinde cinsiyete göre farkların dağılımı

	Grup	N	X	S	T	P
Öğrencileri meslekler hakkında yeterli düzeyde bilgilendirirler.	Kadın	88	2,3068	,87570	,138	,563
	Erkek	170	2,3235	,94589		
Sınıfta kendilerinin uygulaması gereken etkinlikleri (kritik kazanımları) sınıfa gelip uygularlar.	Kadın	88	2,0682	,94438	1,789	,543
	Erkek	170	2,2941	,97086		

Bilgilendirme çalışmalarını yaparken görsel-işitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanırlar.	Kadın	88	2,0909	,97834	,943	,732
	Erkek	170	2,2118	,97415		
Görev ve sorumluluklarının bilincindedirler.	Kadın	88	2,5909	,89232	,071	,091
	Erkek	170	2,6000	1,02282		
Rehberlik hizmetlerine öğrencilerin katılımını arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	Kadın	88	2,3750	,83477	,386	,093
	Erkek	170	2,4235	1,01324		
Yürüttükleri rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alırlar.	Kadın	88	2,5682	,90713	,693	,194
	Erkek	170	2,6588	1,03835		
Okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurarlar.	Kadın	88	2,7614	,98254	,382	,008*
	Erkek	170	2,7059	1,16480		
Rehberlik hizmetlerinde işbirliğini esas alırlar.	Kadın	88	2,6250	,84843	,609	,014*
	Erkek	170	2,7059	1,08594		
Öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olurlar.	Kadın	88	2,5455	,88290	,209	,708
	Erkek	170	2,5706	,93471		
Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler.	Kadın	88	2,5455	,72570	,510	,006*
	Erkek	170	2,6059	,98086		
Okuldaki rehberlik panolarını etkili bir şekilde kullanırlar.	Kadın	88	2,2841	,81578	1,984	,036*
	Erkek	170	2,5235	,96815		
Öğrencilerin motivasyonu arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	Kadın	88	2,4318	,69142	,183	,004*
	Erkek	170	2,4529	,96115		
Öğrencilerin kişilik gelişimi	Kadın	88	2,5000	,74278	,000	,019*

mine olumlu katkılar sunarlar.	Erkek	170	2,5000	,95614		
Öğrencilerin okula uyumlarını sağlamaya dönük gerekli çalışmaları başarıyla yaparlar.	Kadın	88	2,3864	,73394	,063	,000*
	Erkek	170	2,3941	1,01642		
Mesleki rehberlik çalışmalarında öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunurlar.	Kadın	88	2,5341	,80156	,247	,023*
	Erkek	170	2,5647	1,00822		
Öğrencilerin kendi sorunlarını çözebilmeleri için iyi bir yol göstericidirler.	Kadın	88	2,4318	,75499	,320	,011*
	Erkek	170	2,4706	,99808		
Rehberlik etkinliklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, sınıf rehber öğretmenlerine danışmanlık ederler.	Kadın	88	2,3750	,82088	,012	,005*
	Erkek	170	2,3765	1,03176		
Öğretmenlere rehberlikle ilgili ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olurlar.	Kadın	88	2,7045	,88615	,794	,012*
	Erkek	170	2,6000	1,05696		
Verimli çalışma becerileri geliştirmeleri konusunda öğrencilere yardım ederler.	Kadın	88	2,4545	,89583	,860	,051
	Erkek	170	2,5647	1,01407		
Ailelerin rehberlik hizmetlerine katılımını arttırmaya yönelik çalışmalar yaparlar.	Kadın	88	2,2045	,93660	,352	,679
	Erkek	170	2,2471	,90894		
Öğrencilerin sosyalleşebilmeleri için gerekli çabayı gösterirler.	Kadın	88	2,1364	,73001	1,07	,002*
	Erkek	170	2,2647	,99433		
Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardımcı olurlar.	Kadın	88	2,2841	,72633	,465	,083
	Erkek	170	2,3353	,89008		

Okuldaki öğretmen-öğrenci iletişiminin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlarlar.	Kadın	88	2,4773	,90943	,132	,496
	Erkek	170	2,4941	1,00441		
Öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımaları için gerekli çalışmaları yaparlar.	Kadın	88	2,3750	,71619	,144	,005*
	Erkek	170	2,3588	,92023		
Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik planlarını hazırlamalarına yardımcı olurlar.	Kadın	88	2,3295	,86731	1,06	,001*
	Erkek	170	2,4765	1,13160		
Rehberlik hizmetlerini daha etkili yapabilmek için gerekli araştırmaları yaparlar.	Kadın	88	2,4091	,78252	,208	,018*
	Erkek	170	2,4353	1,03715		
Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uygularlar.	Kadın	88	2,2159	,85027	1,706	,003*
	Erkek	170	2,4412	1,07668		
Öğrencilerin haklarını koruma noktasında gerekli girişimlerde bulunurlar.	Kadın	88	2,3750	,79238	,128	,005*
	Erkek	170	2,3588	1,04091		

Tablo 6'da "Okul yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin PDR servislerinin hizmetlerine ilişkin görüşleri"nin cinsiyetlerine göre incelendiğinde; 7, 8 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 26, 27 ve 28. maddelerde anlamlı fark bulunmuştur. Bunlar sırasıyla "Okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurarlar" maddesinde okulda görev yapan kadın ve erkek öğretmen ve idareciler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=,382$ $p=,008$ $P<,050$). Bu maddeye kadın çalışanlar daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. "Rehberlik hizmetlerinde işbirliğini esas alırlar" maddesinde fark bulunmuş ve maddeye kadınlar daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar ($t=,609$ $p=,014$ $P<,050$). "Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler" maddesinde kadınlar lehine fark bulunmuştur ($t=,510$ $p=,006$ $P<,050$). "Okuldaki rehberlik panolarını etkili bir şekilde kullanırlar" maddesinde kadınlar lehi-

ne anlamlı fark bulunmuştur ($t=1,984$ $p=,006$ $P<,050$). “Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,183$ $p=,014$ $P<,050$). “Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkılar sunarlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,000$ $p=,019$ $P<,050$). “Öğrencilerin okula uyumlarını sağlama yönünde gerekli çalışmaları başarıyla yaparlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,063$ $p=,000$ $P<,050$). “Mesleki rehberlik çalışmalarında öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunurlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=0,247$ $p=,023$ $P<,050$). “Öğrencilerin kendi sorunlarını çözebilmeleri için iyi bir yol göstericidirler” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,320$ $p=,011$ $P<,050$). “Rehberlik etkinliklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, sınıf rehber öğretmenlerine danışmanlık ederler” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,012$ $p=,005$ $P<,050$). “Öğretmenlere rehberlikle ilgili ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olurlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,794$ $p=,012$ $P<,050$). “Öğrencilerin sosyalleşebilmeleri için gerekli çabayı gösterirler” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,107$ $p=,002$ $P<,050$). “Öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımaları için gerekli çalışmaları yaparlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,144$ $p=,005$ $P<,050$). “Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik planlarını hazırlamalarına yardımcı olurlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=1,06$ $p=,001$ $P<,050$). “Rehberlik hizmetlerini daha etkili yapabilmek için gerekli araştırmaları yaparlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,208$ $p=,018$ $P<,050$). “Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uyguladılar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=1,706$ $p=,003$ $P<,050$). “Öğrencilerin haklarını koruma noktasında gerekli girişimlerde bulunurlar” maddesinde kadınlar lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,128$ $p=,005$ $P<,050$).

Tablo 7. "Okul Yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine dönük görüşleri"nin okulda aldıkları görev türüne göre farkların dağılımı

Okul Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Okullardaki Rehberlik Servisleri Hakkındaki Görüşlerine ait değerlendirme soruları	GRUP	N	X	S	T	P
Öğrencileri meslekler hakkında yeterli düzeyde bilgilendirirler.	Müdür	10	2,40	0,699	,485	,449
	Müdür Yrd.	46	2,23	0,992		
	Sınıf Öğrt.	83	2,24	0,849		
	Branş Öğrt.	119	2,39	0,958		
Sınıfta kendilerinin uygulaması gereken etkinlikleri (kritik kazanımları) sınıfa gelip uygularlar.	Müdür	10	2,40	1,173	,344	,223
	Müdür Yrd.	46	2,28	0,934		
	Sınıf Öğrt.	83	2,25	0,998		
	Branş Öğrt.	119	2,15	0,944		
Bilgilendirme çalışmalarını yaparken görsel-işitsel teknolojik araçları etkin bir şekilde kullanırlar.	Müdür	10	2	0,816	,736	,497
	Müdür Yrd.	46	2,19	0,933		
	Sınıf Öğrt.	83	1,95	1,058		
	Branş Öğrt.	119	2,32	0,921		
Görev ve sorumlulukları-	Müdür	10	2,1	0,737	,729	,197

nın bilincindedirler.	Müdür Yrd.	46	2,5	0,960		
	Sınıf Öğrt.	83	2,48	0,928		
	Branş Öğrt.	119	2,75	1,016		
Rehberlik hizmetlerine öğrencilerin katılımını arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	Müdür	10	1,9	0,87	,613	,683
	Müdür Yrd.	46	2,43	1,046		
	Sınıf Öğrt.	83	2,38	0,894		
	Branş Öğrt.	119	2,45	0,963		
Yürüttükleri rehberlik hizmetlerinde öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alırlar.	Müdür	10	2,2	0,918	,669	,403
	Müdür Yrd.	46	2,56	1,003		
	Sınıf Öğrt.	83	2,54	1,015		
	Branş Öğrt.	119	2,74	0,976		
Okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurarlar.	Müdür	10	2,8	1,135	237	,231
	Müdür Yrd.	46	2,76	0,992		
	Sınıf Öğrt.	83	2,56	1,095		
	Branş Öğrt.	119	2,81	1,149		
Rehberlik hizmetlerinde işbirliğini esas alırlar.	Müdür	10	2,5	1,080	502	,657
	Müdür Yrd.	46	2,56	1,10		
	Sınıf	83	2,61	0,973		

	Öğrt.					
	Branş Öğrt.	119	2,78	0,992		
Öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olurlar.	Müdür	10	2,4	0,516	058	,035*
	Müdür Yrd.	46	2,60	0,906		
	Sınıf Öğrt.	83	2,54	0,953		
	Branş Öğrt.	119	2,57	0,925		
Rehberlik hizmetleri ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederler.	Müdür	10	2,9	1,197	110	,251
	Müdür Yrd.	46	2,47	0,836		
	Sınıf Öğrt.	83	2,56	0,977		
	Branş Öğrt.	119	2,61	0,844		
Okuldaki rehberlik panolarını etkili bir şekilde kullanırlar.	Müdür	10	3,1	1,370	169	,157
	Müdür Yrd.	46	2,67	0,790		
	Sınıf Öğrt.	83	2,30	0,837		
	Branş Öğrt.	119	2,39	0,958		
Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için gerekli çalışmaları yaparlar.	Müdür	10	2,7	1,337	,701	,071
	Müdür Yrd.	46	2,34	0,924		
	Sınıf Öğrt.	83	2,33	0,830		
	Branş Öğrt.	119	2,53	0,841		

Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkılar sunarlar.	Müdür	10	2,4	1,074	,333	,219
	Müdür Yrd.	46	2,52	0,862		
	Sınıf Öğrt.	83	2,38	0,934		
	Branş Öğrt.	119	2,57	0,848		
Öğrencilerin okula uyumlarını sağlamaya yönelik çalışmalarını başarıyla yaparlar.	Müdür	10	2,1	0,87	,338	,786
	Müdür Yrd.	46	2,36	0,951		
	Sınıf Öğrt.	83	2,39	0,986		
	Branş Öğrt.	119	2,42	0,887		
Mesleki rehberlik çalışmalarında öğrencilere doğru yönlendirmelerde bulunurlar.	Müdür	10	2,6	0,699	,004	,578
	Müdür Yrd.	46	2,69	0,992		
	Sınıf Öğrt.	83	2,40	0,924		
	Branş Öğrt.	119	2,59	0,977		
Öğrencilerin kendi sorunlarını çözebilmeleri için iyi bir yol göstericidirler.	Müdür	10	2,5	1,173	,387	,787
	Müdür Yrd.	46	2,23	0,934		
	Sınıf Öğrt.	83	2,51	0,888		
	Branş Öğrt.	119	2,49	0,919		
Rehberlik etkinliklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, sınıf rehber öğret-	Müdür	10	2,7	0,816	,823	,017*
	Müdür Yrd.	46	2,36	0,933		

menlerine danışmanlık ederler.	Sınıf Öğrt.	83	2,33	0,873		
	Branş Öğrt.	119	2,37	1,025		
Öğretmenlere rehberlikle ilgili ihtiyaç duydukları konularda yardımcı olurlar.	Müdür	10	2,6	0,737	,310	,851
	Müdür Yrd.	46	2,41	0,960		
	Sınıf Öğrt.	83	2,53	0,966		
	Branş Öğrt.	119	2,79	1,029		
Verimli çalışma becerileri geliştirmeleri konusunda öğrencilere yardım ederler.	Müdür	10	3,1	0,875	,770	,193
	Müdür Yrd.	46	2,54	1,046		
	Sınıf Öğrt.	83	2,36	1,007		
	Branş Öğrt.	119	2,58	0,942		
Ailelerin rehberlik hizmetlerine katılımını arttırmaya yönelik çalışmalar yaparlar.	Müdür	10	2,8	0,918	,976	,310
	Müdür Yrd.	46	2,23	1,003		
	Sınıf Öğrt.	83	2,10	0,933		
	Branş Öğrt.	119	2,15	0,944		
Öğrencilerin sosyalleşebilmeleri için gerekli çabayı gösterirler.	Müdür	10	2,9	1,135	,559	,545
	Müdür Yrd.	46	2,43	0,992		
	Sınıf Öğrt.	83	2,31	0,84		
	Branş Öğrt.	119	2,27	0,901		

	Öğrt.					
Öğrencilerin kendilerini tanımalarına yardımcı olurlar.	Müdür	10	2,7	1,080	,652	,379
	Müdür Yrd.	46	2,34	1,108		
	Sınıf Öğrt.	83	2,34	0,763		
	Branş Öğrt.	119	2,51	0,882		
Okuldaki öğretmen-öğrenci iletişiminin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlarlar.	Müdür	10	2,7	0,516	,970	,230
	Müdür Yrd.	46	2,63	0,906		
	Sınıf Öğrt.	83	2,27	0,889		
	Branş Öğrt.	119	2,39	0,998		
Öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımaları için gerekli çalışmaları yaparlar.	Müdür	10	2,4	1,197	,356	,529
	Müdür Yrd.	46	2,43	0,836		
	Sınıf Öğrt.	83	2,21	0,831		
	Branş Öğrt.	119	2,51	0,855		
Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik planlarını hazırlamalarına yardımcı olurlar.	Müdür	10	2,5	1,370	,195	,047*
	Müdür Yrd.	46	2,56	0,790		
	Sınıf Öğrt.	83	2,31	0,963		
	Branş Öğrt.	119	2,52	1,118		
Rehberlik hizmetlerini daha etkili yapabilmek için	Müdür	10	2,2	1,337	,194	,697
	Müdür	46	2,41	0,924		

gerekli araştırmaları yaparlar.	Yrd.					
	Sınıf Öğrt.	83	2,07	0,909		
	Branş Öğrt.	119	2,61	1,015		
Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uygularlar.	Müdür	10	1,9	1,074	,544	,000*
	Müdür Yrd.	46	2,34	0,862		
	Sınıf Öğrt.	83	2,07	0,823		
	Branş Öğrt.	119	2,61	1,135		
Öğrencilerin haklarını koruma noktasında gerekli girişimlerde bulunurlar.	Müdür	10	2,5	0,870	,271	,321
	Müdür Yrd.	46	2,58	0,951		
	Sınıf Öğrt.	83	2,18	0,885		
	Branş Öğrt.	119	2,39	1,018		

Tablo 7’de “Okul yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin PDR servislerinin çalışmalarıyla ilgili görüşleri” analizi karşılıklı olarak, müdür ve müdür yardımcıları (idareciler) sınıf ve branş öğretmenleri (sınıf rehber öğretmenleri) 2 grup olacak şekilde t testi analizi yapılmıştır. Okuldaki görev türüne göre; müdür, müdür yardımcısı, sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesinde 9, 17, 25 ve 27. soru maddelerinde anlamlılık bulunmuştur. Sırasıyla “Öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olurlar” idareciler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,058$ $p=,035$ $P<,050$). “Rehberlik etkinliklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, sınıf rehber öğretmenlerine danışmanlık ederler, idareciler lehine anlamlı fark bulunmuştur ($t=,823$ $p=,017$ $P<,050$). “Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik

planlarını hazırlamalarına yardımcı olurlar” idareciler lehine fark bulunmuştur ($t=,195$ $p=,047$ $P<,050$). “Rehberlik hizmetlerinde toplu etkinlikleri (konferans, seminer ve panel gibi) etkili bir şekilde uygularlar” yine idareciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. ($t=,544$ $p=,000$ $P<,050$).

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmaya katılan kadın yönetici ve kadın sınıf rehber öğretmenleri; PDR servislerinin okuldaki diğer çalışanlarla iyi bir iletişim kurduklarını düşünmektedirler. Kadın çalışanlar PDR servislerinin, diğer çalışanlarla rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde işbirliğini esas alındıklarını belirtmişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde psikolojik danışman, yönetici ve sınıf rehber öğretmenleri arasında sağlanan işbirliğini incelediği araştırmalar yapılmıştır (Akbaş ve Çam, 2003& Aktepe, 2008). Bu araştırmalarda “Yıllık plan ve programların hazırlanması ve öğrencilerin kendilerine uygun eğitsel kolların seçimi konularında yapılan etkinliklerde okul rehberlik servisinin okul idaresiyle işbirliği içinde olduğuna” değinilmiştir.

Okullarda çalışan kadın yönetici ve öğretmenlerin rehberlik alanındaki güncel gelişmeleri takip ettiklerini, rehberlik panolarının PDR servislerince iyi hazırlandığını, PDR servislerinin öğrencilere yönelik motivasyonu artırıcı çalışmalar yaptıklarını belirtmektedirler. Ayrıca okullarda görev yapan kadın yönetici ve kadın öğretmenlerin, PDR servislerince, yapılan çalışmaların öğrencilerin kişisel gelişimlerine olumlu katkı yaptıklarını daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. Bu konuda yönetici ve öğretmenlerle yapılan çalışmada (Başaran, 2008) ise kişisel-sosyal rehberlik kapsamında öğrencilerle bireysel psikolojik danışma yapılmasının gerekliliğine de daha fazla değinildiği görülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında okul rehberlik servisleri tarafından öğrencilerin kendilerini tanımalarına yönelik testlerin uygulanması ve bireysel görüşmelerin yapılması gibi çalışmalar kişisel-sosyal rehberliğin amaçlarına dönük faa-

liyetler olarak kabul edilebilir.

Yine kadın yönetici ve kadın öğretmenler rehberlik servisleri tarafından yapılan çalışmaların, okula uyum problemi yaşayan öğrencilere olumlu olarak yansıdığını, erkek yönetici ve erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. Kadın yönetici ve kadın öğretmenler mesleki anlamda PDR servislerinin doğru yönlendirmeler yaptığını, öğrencilerin kendi problemlerini çözmeleri için, PDR servislerinin iyi bir yol göstericilik yaptıklarını, yine okuldaki erkek yönetici ve erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde benimsemişlerdir. Kadın yönetici ve kadın öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları, diğer maddeler ise; PDR servislerinin rehberlik etkinliklerinin uygulanmasında sınıf rehber öğretmenlerine yardımcı olduklarını, öğrencilerin sosyalleşmeleri için doğru yönlendirmeler yaptıklarını, öğrencilerin rehberlik hizmetlerini tanımaları için gerekli çalışmaların yapıldığını, sınıf rehber öğretmenlerine rehberlik planlarının hazırlanmasında yardımcı olduklarını, rehberlik hizmetlerinin daha etkili yapılmasında gerekli araştırmaların yapıldığını, rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde toplu etkinliklere yer verildiğini, öğrencilerin haklarını koruma noktasında PDR servislerinin gerekli girişimleri yaptığını düşünmektedirler.

Bu araştırmada okul yöneticileri; PDR servislerinin çalışmalarıyla ilgili olarak okuldaki diğer çalışanlarla iyi iletişim kurduklarını düşünmektedirler. Okul yöneticileri okuldaki sınıf rehber öğretmenlerine PDR servislerinin rehberlik etkinliklerinin uygulanmasında ve rehberlik planlarının hazırlanmasında, sınıf rehber öğretmenlerine yardımcı olduklarını ve işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu sunucun ortaya çıktığı başka bir araştırmada (Camadan ve Sezgin, 2012) "Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde tüm paydaşların ortak bir anlayışla birlikte çalışması gerekir. Çalışmaların başarıya ulaşmasında her ne kadar öncelikli olarak psikolojik danışmanların etkililiği söz konusu olsa da okul yönetiminin, öğretmenlerin ve velilerin

de önemli rol ve sorumluluklarının olduğu bir gerçektir” şeklinde belirtilen düşünce yürütülecek hizmetlerde işbirliği ve katılımın önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Yine bu konuda yapılan araştırmalarda (Glossoff ve Kprowicz, 1990& Kızıl, 2007; Söker, 2007) okul rehberlik servisinin öğretmenlere yönelik müşavirlik hizmetlerine daha fazla ağırlık vermesi ve öğretmenlerin rehberlik konusunda hizmet içi eğitimlere tabi tutulması gerektiği noktalarında önerilerde bulunmaktadır.

Bu çalışmada okul yöneticilerinin belirttiği başka bir sonuç ise PDR servislerinin öğrencilerin çevreleri ile olumlu ilişkiler kurması için, çalışmalar yapması gerektiği ve rehberlik hizmetlerinin toplu (konferans, seminer ve panel gibi) etkinliklerle yapmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Öneriler

Bu araştırmada çıkan sonuçlara göre; PDR servislerinin, öğrencilerin kendileri tanımaları ve verimli çalışma becerileri geliştirmeleri konusunda öğrencilere yardım etmeleri gerektiği,

PDR servislerinin, öğrencilere ve aynı zamanda velilere yönelik çalışmaları artırmaları gerektiği,

PDR servislerinin görev sorumluluklarının tam olarak farkında olmaları gerektiği,

PDR servislerinin, okuldaki panoları daha etkili kullanmaları gerektiği,

PDR servislerinin, sınıf içi etkinliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği,

PDR servislerinin, öğrencileri meslekler hakkında daha fazla bilgilendirmeli gerektiği,

PDR servislerinin, rehberlik çalışmaları yaparken daha fazla görsel, işitsel ve teknoloji araçları daha etkin kullanmaları gerektiği,

PDR servislerinin, öğrenci- öğretmen iletişimin daha sağlıklı olabilmesi gerekli çalışmaları yapmaları gerektiği,

Öğrencilere yönelik olarak PDR servisleri hakkında bir

farkındalık kazandırılması gerektiği, maddeleri önerilebilir.

Kaynaklar

- Akbaş, S. & Çam, S. (2003). Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Oluşturulan İşbirliğinin İncelenmesi. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri. 9-11 Temmuz, İnönü Üniversitesi, Cantekin Matbaası, Malatya, Ankara.
- Aktepe, İ. (2008). *Rehber Öğretmenlerin Yönetici ve Öğretmenlerden Mesleki Beklentileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem AYayımları, İkinci Baskı, Ankara.
- Başaran, M. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinden Beklentileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. K. Akgün Ö. E. Karadeniz, Ş. Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Camadan, F. Sezgin, F. (2012) İlköğretim Okulu Müdürlerinin Okul Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Görüşleri, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (38), 199-211.
- Ceyhan, E. (2000). Mesleki Sorun Düzeyleri Farklı Okul Rehber Öğretmenlerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin incelenmesi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 13, 45-56.
- Erkan, S. (2001). *Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Glossoff, H. L. ve Koprowicz, C. L. (1990). Children Achieving Potential: An Introduction to Elementary School Counseling and State-Level Policies. *American Association for Counseling and Development and National Conference of State Legislatures*. Denver, CO (ERIC Document Reproduction Service No. ED330917)
- Hamamcı, Z. Murat, M. Çoban, A. (2004). Gaziantep'teki Okullarda

- Çalışan Psikolojik Danışmanların Mesleki Sorunlarının İncelenmesi, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Karasar, N. (1995). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Ankara.
- Kepçeoğlu, M.(1984). Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları, Üzerine Bir Değerlendirme, *H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 26-30. Ankara.
- Kızıl, D. (2007). *Ortaöğretim kurumlarındaki rehber öğretmenlerin ve Sınıf Rehber Öğretmenlerin Sınıf İçi Rehberlik Etkinlikleri ile İlgili Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kuzgun, Y. (2009). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, Nobel Yayın Dağıtım, Onuncu baskı, Ankara.
- Özdemir, E. (1991). *Bazı Değişkenlerin Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen, Danışman ve Yöneticilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilerinin Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Söker, V. (2007). *İlköğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Konusunda Okullardaki Rehberlik Servisinden Beklentileri (Zonguldak Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Şahin, H. (2010). *Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma*, A. Kaya (Ed.). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 157-196). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Tuzcuoğlu, N. (1995). *İlköğretimde Rehberlik Servisinden Beklentiler ve Rehberlik Servisinin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.